

Sygn. akt XXV C 166/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR (del.) Paweł Duda

Protokolant: sekretarz sądowy Arkadiusz Połaniecki

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. S. i A. K.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad**

o zapłatę

I. umarza postępowanie w części co do kwoty 307.970,52 zł (trzysta siedem tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt złotych pięćdziesiąt dwa grosze) i odsetek od tej kwoty;

II. zasądza od Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad na rzecz B. S. kwotę 88.000 zł (osiemdziesiąt osiem tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 września 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

III. zasądza od Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad na rzecz A. K. kwotę 44.000 zł (czterdzieści cztery tysiące złote) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 września 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

IV. oddala powództwo w pozostałej części;

V. odstępują od obciążania powodów kosztami zastępstwa procesowego pozwanego;

VI. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych z roszczenia zasądzonego na rzecz B. S. w punkcie II wyroku kwotę 1.110,55 zł (tysiąc sto dziesięć złotych pięćdziesiąt pięć groszy) oraz z roszczenia zasądzonego na rzecz A. K. w punkcie III wyroku kwotę 555,27 zł (pięćset pięćdziesiąt pięć złotych dwadzieścia siedem groszy);

VII. nakazuje pobrać od Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 713,93 zł (siedemset trzynaście złotych dziewięćdziesiąt trzy grosze) z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych;

VIII. pozostałe nieuiszczone koszty sądowe przejąć na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 22 grudnia 2016 r.

Pozwem z dnia 13 maja 2014 r. (data nadania na poczcie), sprecyzowanym w piśmie procesowym z dnia 4 lipca 2014 r., powodowie B. S. i A. K. wnieśli o zasądzenie od Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad kwoty łącznej 440.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 września 2013 r. do dnia zapłaty, w tym na rzecz B. S. kwoty 293.333,33 zł i na rzecz A. K. kwoty 146.666,67 zł.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że B. S. i A. K. są współwłaścicielami – w udziałach 2/3 B. S. i 1/3 A. K. – nieruchomości położonej w R. przy ul. (...). Dochodzona kwota stanowi wysokość jednorazowego odszkodowania uwzględniającego rzeczywiste koszty odtworzenia domu mieszkalnego, budynku gospodarczego, wiaty garażowej i osadnika, gdyż obiekty te uległy poważnym uszkodzeniom uniemożliwiającym dokonanie naprawy i wykorzystanie ich według dotychczasowego przeznaczenia. Szkoda powstała w związku z realizacją inwestycji drogowej przez pozwanego. Przed powstaniem szkody obiekty znajdowały się w bardzo dobrym stanie, gdyż powodowie wykazywali należyłą dbałość o ich bieżącą konserwację.

W chwili obecnej stan obiektów kwalifikuje je do rozbiórki, gdyż zagrażają bezpieczeństwu użytkowników. Pozwany uznał swoją odpowiedzialność a w dotychczasowej korespondencji kwestionował jedynie wysokość szkody.

Pozwany Skarb Państwa – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że powodowie nie wykazali legitymacji procesowej czynnej do dochodzenia odszkodowania. Brak jest dowodów, że J. K. przeniósł wierzytelność o odszkodowanie na swoją córkę B. S.. W pozwie brak jest informacji, na jakiej podstawie powodowie przypisują odpowiedzialność Skarbowi Państwa z tytułu wskazywanej przez nich szkody ani z jakim zdarzeniem wiąże jej powstanie. Powodowie nie udowodnili także istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy wystąpieniem określonego zdarzenia a powstaniem rzekomej szkody. Inwestycja pn. „Budowa autostrady (...) na odcinku od węzła B. (bez węzła) do węzła Ś. km 534+785 – 548+897” została zrealizowana zgodnie z zatwierdzonym projektem budowlanym oraz obowiązującymi przepisami prawa i sztuką budowlaną, na podstawie prawomocnej decyzji o pozwoleniu na budowę. W konsekwencji brak jest podstaw do przypisania pozwanemu odpowiedzialności na podstawie art. 415 i nast. k.c. wobec braku elementu winy. Pozwany nie ponosi także odpowiedzialności za szkodę na podstawie art. 429 k.c., jako że zarówno projektant opracowujący dokumentację projektową dla przedmiotowej inwestycji, nadzór jak i wykonawca to podmioty profesjonalne, wyłonione w trybie zamówienia publicznego. Powodowie nie wykazali jakoby rzeczywiście ponieśli szkodę polegającą na niemożności korzystania z budynków, w jakim stanie budynki znajdowały się przed rozpoczęciem przez pozwanego inwestycji, czy zostały wykonane zgodnie z prawem i czy były w sposób należyty konserwowane i zabezpieczane. Z informacji posiadanych przez pozwanego wynika, że budynki powodów ulegały niszczeniu w okresie poprzedzającym realizację inwestycji i nie były prawidłowo wykonane. Szkoda wskazywana przez powodów może być zatem konsekwencją nienależytego dbania i braku konserwacji budynku, co stanowić może o przyczynieniu się przez powodów do jej powstania bądź zwiększenia. Pozwany zarzucił również, że powodowie nie wykazali wysokości dochodzonego roszczenia, które pozwany zakwestionował. Ponadto pozwany podniósł zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia argumentując, że powodowie wskazywali na istnienie szkody już

w piśmie z dnia 29 kwietnia 2009 r., a zatem szkoda wystąpiła u nich jeszcze przed tą datą.

W konsekwencji najpóźniej w kwietniu 2012 r. roszczenia powodów przedawniły się. Pozwany zakwestionował także podstawy do dochodzenia przez powodów odsetek za opóźnienie podnosząc, że skoro roszczenie dochodzone przez powodów jest bezzasadne,

to pozwany nie może pozostawać w opóźnieniu z jego spełnieniem.

W piśmie procesowym z dnia 26 czerwca 2015 r. powodowie wskazali, że szkoda na ich nieruchomości postępuje, co przejawia się zwiększeniem nachylenia terenu, na którym znajdują się budynki, w kierunku południowym / południowo – wschodnim, tj. w kierunku nowo wybudowanej autostrady, powstawaniem nowych pęknięć w konstrukcji domu

i budynków gospodarczych. W wyniku powstałych szkód budynki powodów uległy zawilgoceniu a ich stan techniczny ulega pogorszeniu. Szkody te powstały w wyniku realizacji inwestycji budowy autostrady (...) odcinek B. – Ś. i uwidoczniły się na przełomie 2011 i 2012 r., po pewnym czasie od usunięcia ścianek L. zabezpieczających zbocze. Powodowie dopiero z pisma z dnia 4 czerwca 2012 r. skierowanego do nich przez (...) Oddział w K. dowiedzieli się o podmiocie odpowiedzialnym za szkody powstałe na ich nieruchomości. W treści tego pisma (...) uznała roszczenie z tytułu szkody powstałej w budynku powodów w wyniku realizacji przedmiotowego odcinka autostrady (...), proponując zawarcie ugody. W piśmie z dnia 22 listopada 2012 r. (...) ponownie złożyła propozycję zawarcia ugody w związku z uaktualnieniem rozmiarów szkód, uznając kolejny raz roszczenie powodów. Przed powstaniem szkody budynki powodów znajdowały się w bardzo dobrym stanie technicznym, wykonywane były ich bieżące remonty i ulepszenia. Odnosząc się do zarzutu braku legitymacji procesowej czynnej po stronie B. S. w piśmie wskazano, że B. S. była właścicielką 1/3 udziału

w przedmiotowej nieruchomości w momencie powstania szkody. Następnie aktem notarialnym z dnia 18 marca 2013 r. J. K. datował jej udział w tej nieruchomości w wysokości 1/3 części. W piśmie z dnia 18 czerwca 2013 r. darczyńca potwierdził przejście na obdarowaną uprawnienia do domagania się odszkodowania od sprawcy szkód w nieruchomości wraz ze zbyciem udziału w niej. Wysokość odszkodowania powodowie oszacowali na podstawie analizy cen rynkowych – wartości odtworzeniowej nieruchomości.

Na rozprawie z dnia 20 grudnia 2016 r. powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kwoty 132.029,48 zł, proporcjonalnie do posiadanych przez nich udziałów w nieruchomości, wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia 19 września 2013 r. do dnia zapłaty. W zakresie przenoszącym tę kwotę powodowie cofnęli pozew ze zrzeczeniem się roszczenia i wnieśli o nieobciążanie ich kosztami poniesionymi przez stronę pozwaną na podstawie art. 102 k.p.c. Wskazali również dodatkowo, że podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia narusza art. 5 k.c., ponieważ strony prowadziły rozmowy, podczas których strona pozwana uznawała szkodę i składała propozycje ugody.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa podnosząc, że nie zachodzą przesłanki do zastosowania art. 5 k.c. w odniesieniu do podniesionego zarzutu przedawnienia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. S. i A. K. są współwłaścicielami nieruchomości gruntowej oznaczonej jako działka ewidencyjna nr (...) o powierzchni 0,1882 ha położonej w R. przy ul. (...) w udziałach w wysokości 2/3 B. S. i 1/3 A. K., przy czym udział w wysokości 1/3 części B. S. nabyła na skutek darowizny dokonanej przez jej ojca J. K. umową z dnia 18 marca 2013 r. Wraz z dokonaną darowizną J. K. przeniósł na B. S. wszelkie swe roszczenia związane z odszkodowaniem dotyczącym przedmiotowej nieruchomości w związku z budową autostrady (...) na odcinku B. – Ś. oraz wszelkie roszczenia, jakie mogą mieć związek ze szkodami w tej nieruchomości. (wydruk elektronicznej księgi wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w R. VII Wydział Ksiąg Wieczystych – k. 6-11 i 776-770, wypis aktu notarialnego z 18.03.2013 r. Rep. A nr 400/2013 – k. 771-775, pisemne oświadczenie J. K. z 18.06.2015 r. – k. 776).

Decyzją z dnia 3 kwietnia 2003 r. Wojewoda (...) na wniosek Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad ustalił lokalizację środkowej części autostrady (...), tj. od węzła (...) w C. do węzła (...) w Ś., m.in. na terenie miasta R. (decyzja Wojewody (...) z dnia 03.04.2003 r. o ustaleniu lokalizacji autostrady płatnej A1 – k. 137-146, decyzja Ministra Infrastruktury z 03.03.2004 r. (...) - 025-1/A- (...) – k. 147-151).

Umową z dnia 17 maja 2016 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad zleciła konsorcjum firm Biuro (...) dr inż. G. N. i Biuro (...) Badawcze (...) i (...) Sp. z o.o. wykonanie dokumentacji projektowej w postaci projektu budowlanego

i wykonawczego, dokumentacji przetargowej, kosztorysu inwestorskiego oraz dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej dla budowy autostrady płatnej A1 na odcinku od węzła (...) do węzła (...) oraz pełnienie nadzoru autorskiego do czasu zakończenia inwestycji. (umowa nr (...) z 17.05.2006 r. – k. 153-154).

Wojewoda (...) decyzją z dnia 14 grudnia 2016 r. ustalił środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia polegającego na budowie autostrady (...) na odcinku od węzła S. (bez węzła) – granica państwa w G.. (decyzja Wojewody (...)

z 14.12.2006 r. SR-III- (...)(...) – k. 156-189). Decyzją z dnia 11 lutego 2008 r. oraz decyzjami uzupełniającymi z dnia 29 sierpnia 2008 r., 22 grudnia 2008 r., 12 marca

2009 r., 18 sierpnia 2009 r. Wojewoda (...) zatwierdził projekt budowlany i udzielił pozwolenia na budowę dla inwestora Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w K. dla zamierzenia budowlanego „Budowa autostrady płatnej A1 na odcinku: węzeł B. w C. (bez węzła) do węzła Ś.

(z węzłem) od km 534+785 do km 548+897. (decyzje Wojewody (...) z 11.02.2008 r. – k. 191-192, z 29.08.2008 r. – k. 193-195, z 15.12.2008 r. – k. 196-197, z 22.12.2008 r. –

k. 198-200, z 12.03.2009 r. – k. 201-203, z 18.08.2009 r. – k. 204-207, z 18.09.2009 r. – k. 208-209).

W dniu 7 sierpnia 2009 r. Skarb Państwa – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad, jako zamawiający, i konsorcjum firm (...) Sp. z o.o. i H.+ (...) Budowlana Sp. z o.o., jako wykonawca, zawarli w trybie zamówienia publicznego umowę,

na podstawie której zamawiający powierzył a wykonawca zobowiązał się do wykonania robót polegających na „Budowie autostrady płatnej A-1 na odcinku od węzła B. (bez węzła) do węzła Ś. km 534+785 – km 548+897” w terminie 21 dni od daty rozpoczęcia robót, przy czym do czasu realizacji nie wlicza się okresów między 15 grudnia a 15 marca. (umowa nr (...) z dnia 07.08.2009 r. – k. 212-213).

Funkcję konsultanta na przedmiotowej inwestycji w okresie realizacji robót i w okresie zgłaszania wad i usterek, polegającą na zarządzaniu projektem w zakresie budowy autostrady (...) na odcinku B. – Ś., w tym pełnieniu nadzoru nad realizacją robót, pełniło konsorcjum firm (...) S.A. i (...) Sp. z o.o. na podstawie umów z dnia 18 października 2007 r. i z dnia 7 listopada 2011 r. zawartych ze Skarbem Państwa – Generalnym Dyrektorem Dróg Krajowych i Autostrad. (umowa nr (...) z dnia 18.10.2007 r. wraz z załącznikami – k. 240-253, umowa nr (...) z dnia 07.11.2011 r. wraz z załącznikami – k. 254-281).

Roboty przy budowie przedmiotowego odcinka autostrady (...) rozpoczęły się w sierpniu 2008 r. i trwały do jesieni 2012 r. (...) Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego wydał w dniu 15 grudnia 2010 r. decyzję o udzieleniu pozwolenia na użytkowanie autostrady (...) na odcinku węzeł B. (bez węzła) – węzeł R. (z węzłem)

a w dniu 20 kwietnia 2011 r. decyzję o udzieleniu pozwolenia na użytkowanie przed wykonaniem wszystkich robót budowlanych autostrady (...) na odcinku węzeł Ż. – węzeł Ś.. Nieruchomość powodów położona przy ul. (...) w R. znajduje się przy tym drugim odcinku autostrady. (decyzja nr (...) z 15.10.2010 r. (...) Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego – k. 282-284, decyzja nr (...)

z 20.04.2011 r. (...) Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego – k. 285-287, zeznania świadków: S. S. – k. 840v.-841, S. K. (1) – k. 841-842 i W. B. – k. 842v.-843).

W rejonie ulicy (...) w R. autostrada przebiega w głębokim, kilkumetrowym wykopie. Teren przebiega w tym miejscu ze spadkiem w kierunku autostrady oraz zabezpieczony jest murem oporowym i gabionami w wykopie, zgodnie z projektem budowlanym. Na czas robót przy budowie autostrady wykop zabezpieczony był grodzicami stalowymi (ściankami L.). Nieruchomość powodów usytuowana jest w odległości około 40-50 metrów od autostrady, jako

pierwsza posesja od autostrady. (zeznania świadków: R. S. – k. 789-790, R. S. – k. 790, J. S. – k. 791-792, S. S. – k. 840v.-841, S. K. (1) – k. 841-842, W. B. – k. 842v.-843, M. C. – k. 955-956).

Nieruchomość przy ul. (...) w R. zabudowana jest budynkiem mieszkalnym z 1950 r. – parterowym, podpiwniczonym z użytkowym poddaszem, budynkiem gospodarczym oraz jest ogrodzona ogrodzeniem, które od strony ulicy składa się z betonowych słupów i drewnianych sztachet a od pozostałych stron jest drewniane. Przed rozpoczęciem budowy autostrady zabudowania te znajdowały się w dobrym stanie, były na bieżąco konserwowane i nie miały uszkodzeń. (zeznania świadków: Z. S. –

k. 789-780, R. S. – k. 790, J. S. – k. 791-792, M. K. – k. 945-945v., S. K. (2) – k. 945v., E. K. – k. 946, zeznania powoda A. K. – k. 946-946v.).

Począwszy od 2009 r. w budynku mieszkalnym powodów zaczęły się problemy

z regulowaniem okien i drzwi oraz zaczęły powstawać niewielkie pęknięcia. Powodowie początkowo wiązali te szkody z drganiami mającymi miejsce podczas prowadzenia robót budowlanych. Pismem z dnia 29 kwietnia 2009 r. B. S. zwróciła się do (...) Oddział w K. o sprawdzenie stanu budynku przy ul. (...) w R., wskazując na problemy z zamykaniem drzwi, które trzeba było obcinać, pęknięcia oraz na uciążliwości związane z budową autostrady (drżania, zapylenie). Pismo to zostało przekazane przez (...) do wykonawcy celem podjęcia działań zmierzających do wyeliminowania uciążliwości budowy oraz poinformowania (...) i mieszkańców o sposobie zminimalizowania oddziaływań budowy. Wykonawca dokonywał oględzin budynku powodów. (pismo B. S. z 29.04.2009 r. – k. 289-290, pisma (...) z 23.06.2009 r. – k. 291 i z 23.07.2009 r. – k. 292, zeznania świadków: Z. S. – k. 789-780, R. S. – k. 790, J. S. – k. 791-792, M. K. – k. 945-945v., S. K. (2) – k. 945v., E. K. – k. 946, S. S. – k. 840v.-841, przesłuchanie powoda A. K. – k. 946-946v.).

Następnie stan zabudowań powodów zaczął się pogarszać. Do licznych uszkodzeń doszło w 2011 r. i 2012 r., po wyciągnięciu z gruntu grodzie stalowych zabezpieczających wykopy podczas prowadzenia robót przy budowie autostrady. Wtedy to na ścianach, posadzkach i stropach budynku mieszkalnego powstały liczne pęknięcia (zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz budynku), przecieki z nieszczelnego na skutek pęknięć dachu spowodowały zawilgocenie ścian wewnątrz budynku i oberwanie tynku, doszło do odspojenia schodów wejściowych od budynku, spękania wylewki betonowej przed wejściem, odspojenia wylewki wokół budynku od ścian budynku. Rozszczelnieniu uległy kominy. Na zewnątrz budynku został wybudowany przez powodów nowy komin, a jego budowa została sfinansowana przez wykonawcę. Pęknięcia powstały również na ścianach budynku gospodarczego. Podobne szkody powstały w tym czasie również w zabudowaniach znajdujących się na innych nieruchomościach przy ul. (...) w R. położonych w sąsiedztwie autostrady (...). Od właścicieli nieruchomości sąsiadujących z budową autostrady (...) do (...) Oddział w K. wpływały zgłoszenia dotyczące uszkodzeń zabudowań. Stan budynków mieszkalnych, w tym budynku powodów, został opisany w orzeczeniach technicznych z maja 2011 r. sporządzonych na zlecenie konsultanta na przedmiotowym kontrakcie (...) Sp. z o.o. przez rzeczoznawcę budowlanego R. R.,

na podstawie wizji w terenie przeprowadzonej 18 maja 2011 r. (dowody: orzeczenia techniczne rzeczoznawcy budowlanego R. R. z maja 2011 r. – k. 404-440, zeznania świadków: Z. S. – k. 789-780, R. S. – k. 790, J. S. – k. 791-792, M. K. – k. 945-945v., S. K. (2) – k. 945v., E. K. – k. 946, S. S. – k. 840v.-841, S. K. (1) – k. 841-842, W. B. – k. 842v.-843, przesłuchanie powoda A. K. – k. 946-946v.).

W celu ustalenia przyczyn szkód w budynkach przy ul. (...) do 148

w R. (...) Oddział w K. w kwietniu 2011 r. zleciła firmie (...) Sp. z o.o. wykonanie ekspertyzy technicznej wraz z badaniami i monitoringiem terenu przyległego do autostrady (...) odcinek B. – Ś. km 534+924. W narożach domu powodów założono wówczas repery robocze do pomiaru osiadań a także założono na ścianach budynku szkiełka do pomiaru rozwarości rys. Monitoring terenu prowadzony był przez okres jednego roku do marca 2012 r. Po przeprowadzonych badaniach stwierdzono, że prace ziemne i odwodnieniowe przy budowie autostrady (...) spowodowały przecięcie warstw podłoża głębokimi wykopami związanymi z niweletą trasy drogi oraz koniecznością wymiany gruntów słabych, w rezultacie czego naruszono stateczność stoku na skutek utraty naturalnej konsolidacji i zagęszczenia gruntów sypkich podłoża, wzbudzając osiadania obiektów budowlanych zlokalizowanych na zboczu, jak i powierzchni działek. Osiadania zostały powiększone poprzez zmiany

w nośności gruntów spowodowane znacznym obniżeniem poziomu wód gruntowych. Nierównomierne osiadanie gruntów były przyczyną szkód w zabudowaniach położonych przy ul. (...) w R., w tym w zabudowaniach powodów. (opinia geotechniczna dotycząca terenu przyległego do autostrady (...) odcinek B. – Ś. km 534+924 sporządzona przez Politechnikę (...) z lipca 2011 r. wraz z załącznikami – k. 338-403, dokumentacja geologiczno-inżynierska dot. wykonania ekspertyzy technicznej wraz

z badaniami i monitoringiem terenu przyległego do autostrady (...) – k. 441-753, zeznania świadków: S. S. – k. 840v.-841, S. K. (1) – k. 841-842, W. B. – k. 842v.-843).

Po uzyskaniu powyższej ekspertyzy (...) stwierdziła, że jako inwestor ponosi odpowiedzialność za uszkodzenia budynków zlokalizowanych przy autostradzie (...)

w R. przy ul. (...), w związku z czym zleciła rzeczoznawcy majątkowemu oszacowanie wartości szkód. Na podstawie operatu szacunkowego z 22 maja 2012 r. (...) ustaliła odszkodowanie dla powodów za uszkodzenia tylko budynku mieszkalnego przy ul. (...) w R. na kwotę 27.856 zł. Przy piśmie z dnia 4 czerwca

2012 r. (...) przesłała powodom projekt ugody dotyczący odszkodowania, prosząc

o jego podpisanie i odesłanie jednego egzemplarza. W projekcie tym, podpisanym w imieniu (...) przez dyrektora i zastępcę dyrektora Oddziału (...) w K. zapisano, że (...) uznaje roszczenie z tytułu szkody powstałej w wyniku realizacji autostrady (...) odc. B. – Ś., polegającej na uszkodzeniu budynku mieszkalnego położonego

w R. przy ul. (...) i że kwota odszkodowania z tego tytułu wynosi 27.856 zł. Powodowie ugody tej nie podpisali.

W dniu 30 października 2012 r. rzeczoznawca budowlany G. S. sporządził na zlecenie (...) opinię techniczną dotyczącą przedmiotowej nieruchomości położonej w R. przy ul. (...) celem określenia szkód w budynku mieszkalnym i gospodarczym. Przeprowadzone w dniu

16 października 2012 r. oględziny nieruchomości wykazały występowanie licznych szkód budynku mieszkalnego, budynku gospodarczego oraz utwardzenia terenu na nieruchomości powodów w postaci: rozregulowanych skrzydeł okien i drzwi, spękań pionowych

i poziomych ścian budynków, zacieków i zawilgoceń tynków, zawilgocenia i zagrzybienia deskowania i części konstrukcji dachu nad sufitem na poddaszu, zniszczonych powłok malarskich, odpadania tynku ścianki schodów zewnętrznych oraz spękania, odpadania

i odspojenia od podłoża płytek glazurowanych przy wejściu do budynku, odspojenia od ściany budynku i częściowego sfaldowania opaski betonowej wokół budynku. Rzeczoznawca stwierdził, że uszkodzenia te, z wyjątkiem uszkodzeń poddasza nad budynkami mieszkalnymi, są związane z realizacją robót przy budowie autostrady (...) i w kosztorysie wycenił koszty usunięcia szkód na kwotę 67.683,60 zł. Pismem z dnia 22 listopada

2012 r. (...) zaproponowała powodom wypłatę odszkodowania w kwocie 67.683,60 zł wskazując, że jest to propozycja ostateczna i nie podlegająca negocjacom. Wraz z pismem przesłano powodom projekt ugody, prosząc o jego podpisanie i odesłanie jednego egzemplarza. W projekcie ugody, podpisanym w imieniu (...) przez dyrektora i zastępcę dyrektora Oddziału (...) w K., zapisano, że (...) uznaje roszczenie

z tytułu szkody powstałej w wyniku realizacji autostrady (...) odc. B. – Ś., polegającej na uszkodzeniu składników budowlanych i budynku mieszkalnego położonego

w R. przy ul. (...) i że kwota odszkodowania z tego tytułu wynosi 67.683,60 zł. Powodowie ugody tej nie podpisali. (pismo (...) z 04.06.2012 r. wraz

z projektem ugody – k. 760-762, opinia techniczna rzeczoznawcy budowlanego G. S. z 30.10.2012 r. – k. 294-305, pismo (...) z 22.11.2012 r. wraz z projektem ugody – k. 763-765, zeznania świadków: S. S. – k. 840v.-841, S. K. (1) – k. 841-842, W. B. – k. 842v.-843).

Pismem z 23 sierpnia 2013 r. pełnomocnik powodów wezwał (...) Oddział

w K. do zapłaty odszkodowania z tytułu szkód w zabudowaniach położonych na nieruchomości przy ul. (...) w R., w terminie 21 dni w kwocie 360.000 zł, a kolejnym piśmie z dnia 21 listopada 2013 r. do zapłaty z tego tytułu w terminie 7 dni odszkodowania w kwocie 440.000 zł. Pierwsze z tych pism zostało doręczone (...)

w dniu 28 sierpnia 2013 r. W odpowiedzi na te wezwania (...) w pismach z dnia

12 września 2013 r. i 4 grudnia 2013 r. podtrzymała propozycję wypłaty odszkodowania

w kwocie 67.683,60 zł oraz odmówiła spełnienia dalej idącego żądania powodów. (pisma pełnomocnika powodów z 23.08.2013 r. i z 21.11.2013 r. wraz z potwierdzeniami nadania i odbioru – k. 16-17 i 19-20, pisma (...) z 12.09.2013 r. i z 04.12.2013 r. – k. 18 i 21).

Na skutek realizacji autostrady (...) odcinek B. – Ś. na nieruchomości powodów powstały następujące uszkodzenia:

1. Budynek mieszkalny – poddasze mieszkalne:

- zawilgocenie i zagrzybienie części deskowania i konstrukcji dachowej,
- zawilgocenie i ubytki tynku sufitowego,
- obwodowe pęknięcie wzdłuż dwóch ścian płyty betonowej stropu nad parterem,
- zacieki i zawilgocenia tynków ścian poddasza z licznymi ubytkami i spękaniami pionowymi i wielokierunkowymi,
- spękania pionowe i poziome ścian działowych wymagające miejscowych przemurowań,
- rozregulowane skrzydła okienne i drzwiowe.

2. Budynek mieszkalny – parter:

- spękania ścian zewnętrznych w trzech pokojach, kuchni i łazience w miejscach odpowiadających pęknięciom na elewacji (konieczne zastosowanie systemowego rozwiązania zabezpieczenia pęknięć),
- rozregulowane skrzydła okienne i drzwiowe.

3. Budynek mieszkalny – piwnica:

- pęknięcia ścian w dwóch pomieszczeniach w miejscach pęknięć na elewacji przebiegające do posadzki,
- zawilgocenie tynków i ścian i liczne drobne pęknięcia.

4. Budynek mieszkalny – ganek wejściowy:

- zarysowania i uszkodzenia tynku na ścianie schodów zewnętrznych,
- zarysowania i odspojenia płytek glazurowanych przy wejściu,
- rozregulowana stolarka okienna.

5. Budynek mieszkalny – elewacja południowa:

- pionowe zarysowania od poddasza do nadproża okna w pokoju na parterze,
- pęknięcie ukośne od podokiennika okna łazienki w kierunku gruntu widoczne również od środka łazienki (konieczne zastosowanie systemowego rozwiązania zabezpieczenia pęknięć).

6. Budynek mieszkalny – elewacja wschodnia:

- ukośne pęknięcie i zarysowanie na wysokości parteru do gruntu (konieczne zastosowanie systemowego rozwiązania zabezpieczenia pęknięć).

7. Budynek mieszkalny – elewacja północna:

- rysa od okienka poddasza do nadproża okna na parterze,
- rysa od okienka poddasza do okna drugiego pokoju na parterze,
- pęknięcia ukośne od dwóch naroży okiennych na parterze do gruntu (konieczne zastosowanie systemowego rozwiązania zabezpieczenia pęknięć).

8. Budynek mieszkalny – elewacja zachodnia:

- rysa pod oknem środkowym poddasza,
- rysa pod oknem lewym poddasza,
- zarysowanie nad oknem kuchennym na parterze od okapu do nadproża,
- pęknięcie po lewej stronie okna kuchennego od górnego naroża do gruntu (konieczne zastosowanie systemowego rozwiązania zabezpieczenia pęknięć).

9. Budynek gospodarczy:

- pęknięcie w środku ściany południowej na całej wysokości ściany,
- silne zawilgocenie w okolicy pęknięcia wraz z odpadającym tynkiem,
- rysa dylatacyjna na styku z dobudowaną ubikacją.

10. Chodniki:

- odspojenie od ściany budynku i sfalowanie części opaski betonowej wokół budynku.

Na dzień 30 maja 2016 r. uszkodzona była jedna plomba szklana założona na wschodniej ścianie budynku mieszkalnego (w okolicy naroża budynku), co świadczy o występowaniu w okresie od października 2012 r. do maja 2016 r. przemieszczenia tego elementu budynku. W chwili obecnej nie występuje zagrożenie życia i zdrowia mieszkańców przedmiotowej nieruchomości, niemniej niezbędna jest dalsza obserwacja stanu technicznego budynku. W celu zminimalizowania skutków dalszego osiadania i przemieszczania się gruntu niezbędne jest systemowe zabezpieczenie konstrukcji budynku, powstałych rys przed powiększaniem i zabezpieczenie narożnika budynku przed dalszym osiadaniem. Koszty usunięcia powyższych uszkodzeń wraz z pracami zabezpieczającymi na nieruchomości powodów wynoszą 132.000 zł brutto. Wykonanie takich prac naprawczych i zabezpieczających jest zasadne ekonomicznie. (opinia biegłego sądowego z dziedziny budownictwa J. K. wraz z załącznikami – k. 967-988).

Powodowie w celu umożliwienia dalszej eksploatacji budynku mieszkalnego wykonali do tej pory w tym budynku doraźne prace remontowe polegające na bieżącej likwidacji części uszkodzeń ścian i sufitów, wyremontowania części połaci dachowej wraz z wymianą części konstrukcji drewnianej dachu, otynkowania nieczynnych kominów powyżej dachu oraz uszczelnienia ich styku z dachem. (opinia biegłego sądowego z dziedziny budownictwa J. K. wraz z załącznikami – k. 967-988, zeznania świadków: Z. S. – k. 789-780, R. S. – k. 790, E. K. – k. 946, przesłuchanie powoda A. K. – k. 946-946v.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów.

Sąd uznał za wiarygodne obiektywne dowody z wymienionych dokumentów, jako że nie budziły one wątpliwości co do ich autentyczności i nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania.

Nie budziły też wątpliwości zeznania świadków Z. S., R. S., J. S., M. K., S. K. (2), E. K., S. S., S. K. (1), W. M., W. B., a także zeznania powoda A. K., w których osoby te opisały stan nieruchomości powodów przed rozpoczęciem budowy przedmiotowego odcinka autostrady (...), uszkodzenia powstałe w zabudowaniach na tej nieruchomości w wyniku budowy autostrady, próby częściowego usuwania uszkodzeń przez powodów, okoliczności dotyczące ustalania przyczyn tych uszkodzeń oraz propozycje zapłaty odszkodowania składane powodom przez pozwanego. Zeznania tych osób korespondowały wzajemnie ze sobą i z dowodami z dokumentów, składając się na spójną i logiczną całość tworzącą opisany wyżej stan faktyczny sprawy, zatem nie było podstaw do ich kwestionowania. Podkreślić należy, że pomiędzy stronami postępowania nie było zasadniczo sporu co do faktu, że szkody w budynku powodów wynikały z realizacji w sąsiedztwie ich nieruchomości budowy autostrady (...), a spór dotyczył wysokości odszkodowania należnego powodom z tego tytułu (kosztów usunięcia stwierdzonych uszkodzeń).

Sąd uznał za w pełni wiarygodną opinię biegłego sądowego z dziedziny budownictwa J. K., który opisał uszkodzenia w zabudowaniach znajdujących się na nieruchomości powodów, potwierdził ich związek z budową autostrady (...), wskazał, że budynki znajdujące się na tej nieruchomości mogą być nadal wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem, podał sposób usunięcia uszkodzeń i zabezpieczenia budynku mieszkalnego przed dalszym osiadaniem oraz oszacował koszty usunięcia uszkodzeń i prac zabezpieczających. Biegły zarówno w opinii pisemnej, jak i podczas uznanych wyjaśnień złożonych na rozprawie w sposób jasny i przystępny wyłożył podstawy przyjętych ocen

i twierdzeń. W szczególności wytłumaczył powody, dla których wysnuł wnioski co do spornych pomiędzy stronami okoliczności powstania zawilgocenia i uszkodzenia konstrukcji dachu, wiążąc ten fakt z przeciekami wywołanymi pęknięciami i rozszczelnieniem kominów, które powstały w związku z osiadaniem budynku na skutek realizacji inwestycji drogowej. Biegły wyczerpująco uzasadnił też potrzebę wykonania prac zabezpieczających budynek mieszkalny przed osiadaniem oraz wybór technologii wykonania takich prac zabezpieczających (metodą (...) pile”). Twierdzenia i wnioski biegłego były logicznie

i przekonująco umotywowane, zatem opinię należało uznać za rzetelną i wiarygodną, niebudzącą wątpliwości co do wiedzy i fachowości jej autora.

Sąd oddalił wnioski powodów o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego

z dziedziny geologii zgłoszony na okoliczność przyczyn powstania szkody w budynku powodów oraz czy teren nieruchomości powodów wykazuje stabilność, czy też uległ dalszej destabilizacji. Powstanie szkód w zabudowaniach znajdujących się na nieruchomości powodów jako skutek budowy odcinka autostrady (...) nie były kwestionowane przez pozwanego, wynikały z prywatnych ekspertyz geologicznych sporządzonych na zlecenie pozwanego, na które pozwani się powoływali w niniejszej sprawie. Jeśli zaś chodzi o kwestię stabilności terenu nieruchomości powodów, to biegły z dziedziny budownictwa na podstawie zbadania plomb umieszczonych na ścianach budynku mieszkalnego stwierdził występujące jeszcze osiadanie jednego z naroży budynku i wskazał rodzaj prac, które zabezpieczą budynek przed dalszym osiadaniem. W tej sytuacji dodatkowy dowód z opinii biegłego z dziedziny geologii nie był potrzebny.

Sąd oddalił wniosek powodów o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania powódki B. S., ponieważ okoliczności faktyczne sprawy zostały już dostatecznie wyjaśnione za pomocą pozostałych dowodów zgromadzonych w sprawie i nie było potrzeby przeprowadzenia tego dowodu.

Sąd zważył, co następuje:

Drogi krajowe, do których należą autostrady, stanowią własność Skarbu Państwa, stosownie do przepisów art. 2a ust. 1 i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r.

o drogach publicznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r., poz. 1440). Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach dróg krajowych jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad, do którego należy m.in. wykonywanie zadań zarządcy dróg krajowych i realizacja budżetu państwa w zakresie dróg krajowych (art. 18 ust. 1 pkt. 1

i 2 ustawy o drogach publicznych). W myśl art. 20 pkt. 3 cytowanej ustawy, do zarządcy drogi należy pełnienie funkcji inwestora. Podkreślić należy, że budowa krajowych dróg publicznych należy do sfery dominium Skarbu Państwa, ponieważ działania podejmowane w tym zakresie nie mają cech działalności o charakterze władczym (por. podobne orz. SN z dnia 10 czerwca 2005 r., II CK 719/04, LEX nr 180859). Wobec tego odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, który był inwestorem przedmiotowej inwestycji polegającej na budowie odcinka autostrady (...) od węzła B. do węzła Ś., w związku z którą doszło do powstania szkód w nieruchomości powodów, podlega ocenie na podstawie art. 415 k.c. i 416 k.c.

Zgodnie z art. 415 k.c., kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. W myśl art. 416 k.c., osoba prawna jest odpowiedzialna za szkodę wyrządzoną z winy jej organu. Na gruncie tych przepisów za szkodę odpowiada osoba, której zawinione działanie jest źródłem jej powstania. Przesłankami odpowiedzialności deliktowej są zatem: powstanie szkody, zdarzenie, z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy oznaczonego podmiotu (czyn niedozwolony) oraz związek przyczynowy między owym zdarzeniem a szkodą. Przepis ten statuuje ponadto zasadę winy jako naczelną zasadę odpowiedzialności odszkodowawczej.

Zawiniony czyn sprawcy, pociągający za sobą odpowiedzialność cywilną, musi wykazywać znamiona niewłaściwości postępowania zarówno od strony przedmiotowej, co określa się mianem bezprawności czynu, jak i od strony podmiotowej, co określa się jako winę w znaczeniu subiektywnym. Bezprawność – jako przedmiotowa cecha sprawcy czynu – jest ujmowana jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym, przez który rozumie się nakazy i zakazy wynikające nie tylko z norm prawnych (z zakresu prawa cywilnego, karnego, administracyjnego, pracy, finansowego, itp.), lecz także wynikające z norm moralnych i obyczajowych określane jako „zasady współżycia społecznego” lub „dobre obyczaje”. (por. Gerard Bieniek, w: Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, tom 2, Warszawa 2005, s. 235-236; orz. SN z dnia 19 lipca 2003 r., V CKN 1681/00, LEX nr 121742). Wina w znaczeniu subiektywnym odnosi się natomiast do sfery zjawisk psychicznych człowieka i rozumie się ją jako naganną decyzję odnoszącą się do podjętego przez niego bezprawnego czynu, z tym że w przypadku osób prawnych kwalifikacja ta odnosić będzie się do członków organu uprawnionego do reprezentacji osoby prawnej. Zatem na gruncie prawa cywilnego winę można przypisać podmiotowi prawa, kiedy istnieją podstawy do negatywnej oceny jego zachowania zarówno z punktu widzenia obiektywnego, jak i subiektywnego – tzw. zarzucalność postępowania (tak: SN w orz. z dnia 26 września 2003 r., IV CK 32/02, LEX nr 146462).

W kontekście zarzutu podnoszonego przez pozwanego w rozpatrywanej sprawie wskazać też trzeba, że nawet skuteczne powierzenie czynności w zakresie budowy dróg osobom trzecim – czy to na etapie projektowania, czy wykonawstwa lub nadzoru na realizację robót budowlanych – które na podstawie art. 429 k.c. może zwalniać od odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez przedsiębiorstwo trudniące się zawodowo wykonywaniem danych czynności, nie wyklucza odpowiedzialności powierzającego za szkody wyrządzone jego własnym zaniedbaniem; najczęściej odpowiedzialność ta będzie oparta na art. 415 k.c. (tak SN w orz. z dnia 16.04.2013 r., II CKN 1466/00, LEX nr 78809). Mimo takiego powierzenia pozwany Skarb Państwa, jako inwestor budowy drogi, obowiązany był do kontroli stanu wykonywania dzieła przez projektanta autostrady, robót przez wykonawcę i usług nadzoru przez konsultanta oraz do reagowania na ewentualne uchybienia na tych polach realizacji inwestycji. Wskazać też należy, że podmioty te, a w szczególności projektant, nie były przy

w pełni samodzielne przy wykonywaniu czynności związanych z projektowaniem i budową przedmiotowego odcinka autostrady, skoro jest oczywiste, że dokumentacja projektowa podlegała zatwierdzeniu przez zamawiającego a żaden z podmiotów biorących udział

w realizacji z pewnością nie był władny do podejmowania samodzielnych decyzji

o lokalizacji odcinka autostrady czy o wyborze rozwiązań technicznych budowanej autostrady tak na etapie projektowania, jak i wykonawstwa. Decyzje dotyczące tych kwestii podejmować musiał ostatecznie Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad, realizujący swoje zadania przy pomocy Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych

i Autostrad. Wobec tego Skarb Państwa nie mógł uwolnić się od odpowiedzialności za szkody w nieruchomości powodów powstałe w związku z realizacją przedmiotowej autostrady z powołaniem się na regulację art. 429 k.c.

W ocenie Sądu okoliczności niniejszej sprawy dają podstawę do przypisania pozwanemu, jako inwestorowi, odpowiedzialności odszkodowawczej względem powodów za szkody w zabudowaniach położonych przy ul. (...) w R. powstałe na skutek realizacji przedmiotowej inwestycji drogowej. Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r., poz. 290), do obowiązków inwestora należy zorganizowanie procesu budowy, z uwzględnieniem zawartych

w przepisach zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, a w szczególności zapewnienie:

1) opracowania projektu budowlanego i, stosownie do potrzeb, innych projektów, 2) objęcia kierownictwa budowy przez kierownika budowy, 3) opracowania planu bezpieczeństwa

i ochrony zdrowia, 4) wykonania i odbioru robót budowlanych, 5) w przypadkach uzasadnionych wysokim stopniem skomplikowania robót budowlanych lub warunkami gruntowymi, nadzoru nad wykonywaniem robót budowlanych – przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych. Nawet jeśli nie da się stwierdzić, by decyzje przedstawicieli pozwanego (Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad lub osób działających

z jego upoważnienia) o lokalizacji przedmiotowego odcinka autostrady lub o zastosowanych rozwiązaniach technologicznych jej wykonania albo czynności podejmowane w toku budowy naruszały normy prawne (budowlane), to z materiału dowodowego sprawy wynika jednoznacznie, że prace ziemne i odwodnieniowe przy budowie autostrady (...) naruszyły stateczność stoku w rejonie ulicy (...) w R. i doprowadziły do osiadania powierzchni działek i obiektów budowlanych zlokalizowanych na stoku, co były przyczyną szkód w zabudowaniach powodów. Wobec tego zachowaniu przedstawicieli pozwanego polegającemu na podjęciu decyzji o zlokalizowaniu przebiegu drogi w rejonie ulicy (...) w R., której realizacja doprowadziła do zmiany warunków gruntowo-wodnych i utraty stabilności stoku a w konsekwencji do szkód w nieruchomościach znajdujących się na tym terenie, zarzucić można cechę bezprawności w opisanym wyżej znaczeniu. Zachowania, które prowadzą do powstania szkód w mieniu innych osób, o ile konkretny przepis prawa do takiego postępowania nie upoważnia, nie dają się pogodzić

z kodeksową zasadą zakazującą czynienia szkód w cudzym mieniu (art. 415 k.c.), a ponadto pozostają w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (zasadami moralnymi

i dobrymi obyczajami), a więc są bezprawne. Decyzja pozwanego co do wyboru miejsca przebiegu drogi w tym rejonie oceniona musi być negatywnie również z punktu widzenia subiektywnego (podmiotowego). Od Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, jako jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa będącej wyspecjalizowanym podmiotem zajmującym się inwestycjami w zakresie krajowych dróg publicznych, należy oczekiwać najwyższej staranności przy realizacji tego rodzaju skomplikowanych przedsięwzięć budowlanych, mogących wywierać poważny wpływ na tereny sąsiadujące z inwestycjami. Dotyczy to także przewidywania skutków związanych z ingerencją w warunki gruntowo-wodne na danym terenie oraz podejmowania takich działań, które wyeliminują negatywne oddziaływanie budowy na nieruchomości położone w rejonie inwestycji. Obiektywne trudności w możliwości dokonywania takich prognoz nic w tej kwestii nie zmieniają, zatem nie mogą wyłączać odpowiedzialności za skutki zmian dokonywanych w procesie budowlanym. W ramach odpowiedzialności deliktowej stopień winy ma bowiem znaczenie drugorzędne, co oznacza, że sprawca szkody odpowiada już w razie istnienia lekkiego niedbalstwa (culpa levissima). W rozpatrywanym przypadku po stronie pozwanego zabrakło przewidywania skutków, jakie wywołać może dla okolicznego terenu budowa autostrady

w głębokim wykopie w rejonie ulicy (...) w R. i związana z tym ingerencja

w warunki gruntowo-wodne. Pozwany nie wykazał, żeby kwestia ta była w ogóle przedmiotem jakichkolwiek analiz po jego stronie i by podejmował adekwatne działania

w celu zabezpieczenia się przed wystąpieniem takich negatywnych skutków. Należy więc przypisać Skarbowi Państwa winę za zaistnienie stanu rzeczy, który doprowadził do powstania szkód na nieruchomości powodów.

Na gruncie materiału dowodowego sprawy nie budziło wątpliwości istnienie związku przyczynowego pomiędzy realizacją przedmiotowej inwestycji drogowej przez pozwanego

a wystąpieniem szkód w zabudowaniach znajdujących się na nieruchomości powodów, skoro uszkodzenia powstały w wyniku nierównomiernego osiadania budynków wywołanego zmianami warunków gruntowo-wodnych w wyniku

budowy przedmiotowego odcinka autostrady. Na skutek tego po stronie pozwanych powstał uszczerbek w ich dobrach majątkowych, związany z koniecznością poniesienia kosztów prac naprawczych i zabezpieczających w celu przywrócenia nieruchomości do stanu poprzedniego. Podkreślić trzeba, że pozwany nie kwestionował w niniejszym postępowaniu zasady swojej odpowiedzialności względem powodów, lecz podnosił zarzuty dotyczące przedawnienia roszczeń powodów, negujące wysokość szkody i podważające legitymację procesową czynną po stronie powódki B. S..

Jeśli chodzi o zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwanego, to był on bezzasadny. Zgodnie z przepisem art. 442¹ § 1 k.c., roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia,

w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Chwilą właściwą dla określenia początku biegu terminu przedawnienia jest wobec tego moment dowiedzenia się przez poszkodowanego o szkodzie

i osobie obowiązanej do jej naprawienia. W rozpatrywanej sprawie przed kwietniem 2012 r. ani powodowi, ani pozwanemu nie była znana dokładna przyczyna szkód w nieruchomości powodów a w konsekwencji i podmiot zobowiązany do naprawienia szkody –

w szczególności czy powinien być nim wykonawca robót budowlanych, czy inwestor. Dopiero w kwietniu 2012 r. (...) otrzymała bowiem wykonaną na jej zlecenie ekspertyzę geotechniczną dotyczącą terenu przyległego do autostrady, w której ustalona została przyczyna uszkodzeń w budynkach przy ul. (...) w R.. Wówczas dopiero okazało się, że szkody nie są związane z działaniami wykonawcy robót budowlanych, lecz

z realizacją (lokalizacją) inwestycji na tym terenie przez zamawiającego. Powodowie dowiedzieli się o podmiocie odpowiedzialnym za szkodę w ich zabudowaniach dopiero

z pisma (...) z 4 czerwca 2012 r., w którym pozwany uznał swoją odpowiedzialność

i zaproponował powodowi zapłatę odszkodowania w ramach ugody. Przed otrzymaniem tego pisma nie mógł więc rozpocząć się bieg terminu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych powodów względem pozwanego. Niezależnie od tego, zarówno wskazana wyżej propozycja ugodowa z dnia 4 czerwca 2012 r., jak i kolejna propozycja ugodowa z dnia 22 listopada

2012 r., w których pozwany uznał roszczenie powodów z tytułu szkody powstałej w ich budynkach w wyniku realizacji autostrady (...) odc. B. – Ś., wywołały skutek w

postaci przerwy biegu przedawnienia, stosownie do art. 123 § 1 pkt. 2 k.c. Po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo (art. 124 § 1 k.c.). Do dnia wytoczenia powództwa, tj. do 13 maja 2014 r., które przerwało po raz kolejny bieg przedawnienia (art. 123 § 1 pkt. 1 k.c.), nie upłynął zatem trzyletni termin przedawnienia, wobec czego pozwany nie może uchylić się od zaspokojenia roszczeń powodów z uwagi na przedawnienie.

Odnosząc się do kwestii wysokości szkody wskazać należy, że zgodnie z zasadą pełnego odszkodowania wyrażoną w art. 361 § 2 k.c., pozwany powinien pokryć wszystkie koszty prac niezbędnych do doprowadzenia uszkodzonych zabudowań powodów do stanu poprzedniego oraz do zabezpieczenia ich przed powstawaniem dalszych szkód. Koszty takich uzasadnionych prac naprawczych i zabezpieczających, ustalone według cen rynkowych, zostały oszacowane w opinii biegłego sądowego na kwotę 132.000 zł. Suma ta wyznacza zakres odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego względem powodów. Z opinii biegłego wynika, że budynki znajdujące się na przedmiotowej nieruchomości mogą być nadal wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem, po wykonaniu wskazanych w opinii prac naprawczych i zabezpieczających, wbrew odmiennym twierdzeniom powodów. Opinia biegłego zaprzeczyła jednocześnie tezie pozwanego, jakoby część uszkodzeń na poddaszu budynku mieszkalnego (dotyczących elementów dachu) była skutkiem zaniedbań

w utrzymaniu budynku przez powodów, zatem zakres odpowiedzialności pozwanego nie podlega wyłączeniu lub ograniczeniu co do tej części szkód ze względu na zarzucany przez pozwanego brak związku z budową autostrady bądź na przyczynienie się do powstania szkód przez powodów.

Niezasadnie zarzucił pozwany brak legitymacji czynnej po stronie B. S..

Jak już wskazano, powódka w okresie powstania szkody była współwłaścicielką przedmiotowej nieruchomości w 1/3 części, a następnie w 2013 r. w wyniku umowy darowizny nabyła dalszy udział w tej nieruchomości w wysokości 1/3 części. Do akt sprawy złożono oświadczenie darczyńcy, że wraz ze zbyciem udziału w nieruchomości przeniósł na powódkę roszczenia odszkodowawcze związane ze szkodami powstałymi w nieruchomości w związku z budową autostrady. O. powodowie byli zatem uprawnieni do dochodzenia od pozwanego naprawienia szkody w przedmiotowej nieruchomości, przy czym należna z tytułu odszkodowania suma dzieli się pomiędzy powodów stosownie do ich udziałów w nieruchomości, co oznacza że na rzecz B. S. przypada kwota 88.000 zł (2/3 sumy odszkodowania) a na rzecz A. K. kwota 44.000 zł (1/3 sumy odszkodowania). W rezultacie roszczenia powodów dochodzone pozwem zasługiwały na uwzględnienie we wskazanym wyżej zakresie, a były bezzasadne w pozostałej części.

Jako że powodowie cofnęli pozew ze zrzeczeniem się roszczenia w zakresie przenoszącym kwotę 132.029,48 zł i odsetek od tej kwoty, zgodnie z oświadczeniem pełnomocnika powodów złożonym na rozprawie z dnia 20 grudnia 2016 r., Sąd w pkt. I sentencji wyroku umorzył postępowanie w części co do kwoty 307.970,52 zł (440.000 zł minus 132.029,48 zł) i odsetek od tej kwoty, na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 203 § 1 k.p.c.

Z opisanych wyżej przyczyn Sąd w pkt. II i III sentencji wyroku zasądził tytułem odszkodowania od pozwanego na rzecz B. S. kwotę 88.000 zł i na rzecz A. K. kwotę 44.000 zł, a w pkt. IV sentencji wyroku oddalił powództwo w pozostałej części, na podstawie powołanych przepisów.

Oprócz wskazanych kwot należności głównych powodom należą się również odsetki ustawowe z tytułu opóźnienia w ich zapłacie przez pozwanego. Stosownie do art. 481 § 1 i 2 k.c., za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego wierzyciel może żądać odsetek, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności, a jeżeli strony nie oznaczyły z góry stopy odsetek, należą się odsetki ustawowe. Termin zapłaty odszkodowania nie był oznaczony przez strony, ani nie wynikał z właściwości zobowiązania, zatem świadczenie to powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu pozwanego do zapłaty (art. 455 k.c.). Powodowie wezwali pozwanego do zapłaty odszkodowania pismem z dnia 23 sierpnia 2013 r., w którym wyznaczyli pozwanemu termin 21 dni do zapłaty. Pismo to zostało doręczone (...)

w dniu 28 sierpnia 2013 r. Wyznaczony termin do zapłaty upłynął bezskutecznie w dniu

18 sierpnia 2013 r., zatem pozwany znalazł się w opóźnieniu w zapłacie należności powodów, w wysokości uwzględnionej przez Sąd w wyroku, w dniu 19 sierpnia 2013 r., co uzasadniało zasądzenie odsetek od tej daty. Z uwagi na zmianę brzmienia przepisu art. 481 § 2 k.c.

z dniem 1 stycznia 2016 r., wprowadzoną ustawą z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1803), zasądzone odsetki od dnia 1 stycznia 2016 r. należało określić jako „odsetki ustawowe za opóźnienie”.

Orzekając o kosztach postępowania w pkt. V sentencji wyroku Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania powodów, którzy utrzymali się z dochodzonymi roszczeniami w 30%, kosztami zastępstwa procesowego pozwanego, ze względu na zasadę słuszności. Sąd miał tu na uwadze okoliczność, że powodowie byli subiektywnie przekonani o zasadności roszczeń w wysokości dochodzonej pierwotnie pozwem (przekonanie takie można było uznać za usprawiedliwione ze względu na znaczne szkody w ich budynkach,

w szczególności w domu mieszkalnym, co mogło rodzić wątpliwości co do możliwości dalszego korzystania z nich zgodnie z przeznaczeniem) oraz nienajlepszą sytuację materialną powodów, która była podstawą zwolnienia ich od kosztów sądowych w niniejszej sprawie.

Z kolei pozwany, reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, korzysta ze stałej obsługi prawnej i nie był zobowiązany do ponoszenia dodatkowych nakładów związanych z zastępstwem procesowym.

Nieuiszczone przez strony i wyłożone tymczasowo przez Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Warszawie koszty sądowe z tytułu wydatków na poczet opinii biegłego wyniosły łącznie 2.379,75 zł. Ze względu na fakt, że roszczenia powodów zostały uwzględnione w 30% (132.000 zł / 440.000 zł), a oddalone w 70%, powodowie powinni pokryć te koszty w

70%, tj. co do sumy 1.665,82 zł (z czego na B. S. przypada 2/3 tej sumy tj. kwota 1.110,55 zł a na A. K. 1/3 tej sumy tj. kwota 555,27 zł)

a pozwany w 30%, tj. co do sumy 713,93 zł. Dlatego w pkt. VI sentencji wyroku Sąd na podstawie art. 113 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych

w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r., poz. 623) nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych z roszczenia zasądzonego na rzecz B. S. kwotę 1.110,55 zł oraz

z roszczenia zasądzonego na rzecz A. S. kwotę 555,27 zł. Natomiast w pkt. VII sentencji wyroku Sąd na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał pobrać z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 713,93 zł.